

PENTEKOSTALISMUS NA GLOBÁLNÍM VZESTUPU

Publikace „Pentekostalizmus v súčasnom náboženskom a spoločenskom kontexte“ je výstupem z mezinárodní konference na Katolické univerzitě v Ružomberku dne 16. října 2012 za účasti odborníků ze Spojených států amerických, České republiky a Slovenské republiky. Vyšla s podporou grantu Fond na podporu vědy Filozofické fakulty Katolické univerzity v Ružomberku a Acta Sanctorum, Inc. Editory publikace jsou Lubomír Martin Ondrášek a Ivan Mod'oroši. Útlá knížka má 134 stran kapesního formátu.

Jedná se o recenzovaný sborník odborných prací se strukturou: Předmluva editorů sborníku, jádro s příspěvky osmi autorů (prof. Eldin Villafañe, BA, MA, Ph.D., Mgr. Ivan Mod'oroši, PhD., Mons. Doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D., Mgr. Ondrej Prostředník, PhD., Roberto Miranda, BA, MA, Ph.D., Lubomír Martin Ondrášek, BB, M.Div, Th.M., JUDr. Jan Juran, PhDr. Radovan Čikeš, PhD.). Na závěr publikace jsou připojeny informace o autorech a jejich odborném zaměření.

Fenomenální, globální růst pentekostalizmu a typologii hnutí předkládá v úvodní studii Eldin Villafañe. Autor je ohromen čísly, početním nárůstem hnutí, neskrývá svůj obdiv. Článek vytváří dojem triumfalismu hnutí a velkého autorova očekávání: „Zdá se evidentní, že pentekostalizmus bude v dohledné budoucnosti transformující silou ve světě.“ Zajímalo by mě jako čtenáře článku, jaký druh transformace má autor na mysli. Prudký nárůst zájmu o pentekostální křesťanství je fakt a má nepochybně i autentické důvody. Nicméně zjevné je i to, že do sebe rychle a ochotně absorbují prvky sekulární kultury a sekulární hodnoty (bohatství, úspěch, zdraví, mládí). A to je „zboží“, které lidé chtějí. Není toto tajemstvím nárůstu na ona fascinující čísla osob zaujatých působení charismatických kazatelů, zpěváků a hudebníků?

Druhý článek Ivana Mod'orošeho přivádí čtenáře do problematiky charismatického hnutí v katolické církvi na Slovensku. Článek je hodnotný také proto, že představuje charismatické hnutí v naší zemi v kontextu globálního charismatického hnutí. Ta

část charismatického hnutí, která žije svou zbožností v rámci katolické církve, se sdružuje do společenství, která jsou „zcela podřízena učitelskému úřadu církve a jejich teologie je plně katolická.“ Pro charismatické hnutí v prostředí etablovaných protestantských církví je typické neustálé vytváření napětí a časté štěpení. My protestanté můžeme pouze závidět schopnost bratrů katolíků integrovat, ba ztotožnit „dimenzi institucionální a charismatickou.“ To dává prostor pro vznik a klidný rozvoj několika katolických charismatických společenství v Slovenské republice. O některých z nich autor podrobněji referuje, čímž dává čtenáři plastičtější obraz skutečnosti, o které píše. Zdá se, že hlavní přínos společenství vidí v tom, že naplňují odkaz Druhého vatikánského koncilu ve věci potřeby „důslednějšího zaměření na bibli, která ... přestala být pouze knihou používanou při liturgii, ale stala se každodenním „pokrmem“ pro věřící.“

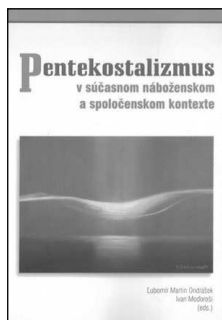
Článek českého katolického kněze s bohatými pastoračními, učitelskými a spisovatelskými dovednostmi Aleše Opatrného dává poznat, že je stoupencem hnutí katolické charismatické obnovy. Dívá se však na věci zevnitř, jako jeho součást. Snad proto nemá problém klidně reflektovat skutečnosti, které považuje za „výslovný přínos této obnovy pro život z víry jednotlivce i pro farní či jiná společenství v církvi, jakož i to, co způsobilo nebo způsobuje problémy.“ I on vyzdvihuje přínos Druhého vatikánského koncilu, který „žádný z obrodných proudů ani neodsou-

dil ani nevyzvedl, ale ve své rozsáhlé teologické práci, která předcházela a provázela tvorbu koncilních dokumentů, se mnohým z těchto obrodných proudů inspiroval. Samotný koncil svými debatami a závěrečnými dokumenty další cestu obnovy přímo i nepřímo inspiroval.“ Autor zdůraznil mj. i ekumenický charakter obnovy. Problematickou stránkou - nejen v katolické církvi, ale všude - je, jak to autor vyjadřuje - „velký prostor pro krajní subjektivismus, případně pro neomezenou, vládu výrazných osobností ... a málo prostoru pro život zdravou eklesiologii.“ Charismatickou obnovu církve hodnotí z několika hledisek: Zkušenost malého společenství, zkušenost bezprostředního vnímání Božího působení, zkušenost modlitby v malém společenství, zkušenost s „živým Božím slovem“, spoje-

ní Bible a modlitby nejen v liturgii, zkušenost s dary Ducha a jejich omezeným významem, zkušenost, že víra a dary Ducha opravdu patří do Církve, nejen „někomu“ nebo „některým“, vnitřní uzdravení, osvobození od zla, exorcismus, obnova toho, co Bůh církvi, komunitám i jednotlivcům daroval. Aleš Opatrný prezentuje vyvážené pohledy, prezentuje mimořádně cenné zkušenosti z jeho více než třicetileté práce a výzkumu v dané oblasti. V charismatické obnově vidí jednu z metodik k prohloubení víry, která vede k obnově či uchopení Božích obdarování.

Charismatické hnutí v evangelické církvi a. v. na Slovensku charakterizuje a věcně popisuje Ondrej Prostředník. Jako farář, dlouholetý ekumenicky angažován úředník a vysokoškolský pedagog s nadhledem a věcnou informovaností prezentuje vlastní konfesijní prostředí jako takové, které se k evangelickým charizmatikům „chová odmítavě a podezřívavě, v nejlepším případě lhostejně.“ Upozorňuje, že důvod k tomu zadalo hnutí z různých příčin samo, ale také naznačuje, že problém může být do určité míry i v církevních obranných reakcích, protože „každé hnutí obnovy je totiž ve své podstatě i kritikou církve.“ Z důvodu zasazení postojů církve do historického rámce se mu vidí jako podstatné zkoumat otázku charizmatiků z hlediska reformace. Odvolává se na dílo Cartera Lindberga „The Third Reformation“, zejména jeho poukazování na Lutherovy „teologické výhrady proti svým současníkům, jejichž zvykl označovat společným termínem Schwärmer (blouznivci).“ Ve druhé části práce jde do současnosti, ukazuje a vysvětluje postoj synodu v roce 2009, který označil učení a zbožnost tzv. „Charismatických a letničních hnutí“ jako rozporné s učením ECAV a pro církev škodlivé. Sympatie k hnutí a jeho vlivu mají zejména duchovní přehodnocovat, uvědomit si, že „jednájí proti zájmům ECAV a ordinačních slibu.“ Autor s určitou dávkou lítosti konstatuje, že „zešla absentuje systematické posouzení výskytu charismatických forem spirituality v prostředí ECAV, zhodnocení jejich rozsahu a dosah a případného dezintegračního potenciálu.“ Rád by viděl diferencovanou odbornou diskusi uvnitř ECAV, což by mohlo vést k eliminaci „nedorozumění a problémů v komunikaci mezi jednotlivými skupinami“.

Následující příspěvek z pera Roberta Mirandu si stanovil za cíl pojednat o instituci a charismatu, se zvláštním zřetelem

k pastorační praxi v moci Ducha svatého. Po počáteční charakteristice pentekostálního služebníka a všeobecně známých aspektech jeho práce ukazuje a pentekostálně zdůvodňuje „paradigma moci, energie a duchovní autority, na rozdíl od takové představy duchovní služby, která funguje na základě tvrdých dovedností, odborných disciplín a postupů získaných a zdokonalených procesem akademického vzdělávání a praxe.“ Miranda píše z pozice „úspěšného pastora charismatického společenství, prohloubené a zrychlené služby tajemnými dary a dovednostmi Ducha.“ Ukazuje i na roli snů a dalších typických projevů charismatického hnutí. Navzdory optimistickému tónu autor přiznává, že vidí „selhání charismatických pastorů, kteří se tak soustředí na dary a paradigma moci a zázraků, že nedokážou svým shromážděním zajistit správnou strukturu vedení, administraci, teologické usměrnění, pastorační péči, anebo výchovu vůdců. Selhávají v porozumění církvi Ježíše Krista jako instituci existující v čase, prostoru a kultuře, která vyžaduje více, než jen týdenní přiděl emoci, nadšení, vášnivých bohoslužeb a nedokonalých zázraků.

Lubomír Martin Ondrášek se pustil do problematiky svědectví jako formy náboženského diskurzu. Je to osobní reflexe pentekostalizmu po dvaceti letech zkušenosti s ním. A třeba říci, že to autor dělá informovaně, vyváženě, dobře. „Trefil do černého“, když se soustředil nejprve na tři silné stránky pentekostalizmu: (1) Znovuobjevení Ducha, (2) Vášeň pro Boha a (3) Důraz na koinonii – společenství. Pak se soustředil na tři slabé stránky pentekostalizmu: (1) Nedůvěra k intelektu a teologickému vzdělání, (2) Nedocení křesťanské

tradice a církve jako instituce a (3) Kontroverzní učení a praxe. Autor jako konvertita od ateismu ke křesťanství poznal sílu hnutí, které je schopné udělat pro své, nebo nadějně své, velké oběti. Poznal tam hodně lásky a porozumění, když se snažil etablovat v neznámé americké společnosti. Nicméně - a to je silná stránka autora! - zůstal vnímavým a kriticky smýšlejícím člověkem, později i informovaným teologem, dnes doktorandem na významné americké univerzitě. Celkem jasně vidí, že „triumfalismus mnohokrát přítomný v pentekostální teologii často vytváří psychologickou disonanci. Protože mnozí pentekostální křesťané věří, že jejich víra jim zajistí „dobrý život“ materiálního požitání a zdraví, když je postihnou nevyhnutelné tragédie života, nejsou schopni zdravým způsobem se vyrovnat s nepřízní osudu. Trpké ovoce triumfalismu je však často možno pozorovat nejen na životech trpících, ale také ve vztahu pentekostalizmu k jiným církvím a společnostem. Možná právě zde leží jedna z největších výzev pro globální pentekostalizmus v 21. století. K tomu dodávám, že jedna z výzev pro akademické prostředí by mohla být v tom, aby se provedl podrobný výzkum ve věci, kterou zatím pouze tušíme z velké fluktuace v charismatických sborech: Jaký je osud těch, kteří z charismatických společenství odcházejí zklamání? Mají kam jít? Nezůstávají již bez jakékoliv církevní příslušnosti? Nepřispívá paradoxně charismatické hnutí k akceleraci sekularizace ve světě?

Předposlední článek informuje o registraci církve Křesťanské společenství Slovenska. Autor Ján Juran jako dlouholetý pracovník Církevního odboru Ministerstva kultury Slovenské republiky vysvětlil

zákonné důvody pro zamítnutí registrace CKSS. Vítám tento článek, protože se šíří po Slovensku nepravdivé fámy a podezření v této věci.

Na závěr sborníku se vyjádřil zaměstnanec téhož pracoviště k systému a podmínkám registrace církví na Slovensku a podal modelový příklad. Radovan Čikeš ozřejmuje zákon č. 308/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, který ve své třetí části stanovuje podmínky registrace. Dále vybírá některé skutečnosti ze zákona č. 201/2007 Z. z. (Novela zákona č. 308/1991 Sb. schválena ústavní většinou parlamentu). Subjekt, který se chce registrovat, musí prokázat počet 20 tisíc plnoletých členů s trvalým pobytem na území Slovenské republiky, kteří jsou občany SR. Vysvětluje okolnosti odmítnutí registrace charismatického Společenství víry, což potvrdil i Nejvyšší soud SR koncem ledna 2012. Žádost neměla formální a obsahové náležitosti. Autor dává pochopit, že „pokus o registraci církve Společenství víry byl podle jeho názoru podvod, vědomé úsilí obejít zákon a získat tak výhody spojené se statutem registrovaných církví ... a že takové jednání nedělá dobré jméno slovenskému pentekostálnímu společenství. Určité podezření či rozpaky autora mohu osobně potvrdit, protože naše akademické pracoviště na základě žádosti Ministerstva kultury v projednávané věci provedlo průzkum a podalo stanovisko.

Publikace je kvalitním informačním materiálem pro pracovníky v církevní pastoraci, ale i pro každého, kdo se zajímá o aktuální problematiku pentekostalizmu. Čtenář nebude zklamaný, protože po stránce odborné i po stránce čtenářské zaujme.

Pavel Procházka